

75x NEDERLANDER VAN HET JAAR

NL

75x

vh

De
vrouwen
& mannen
die het
verschil
maakten

JR

EW

Eerste druk: maart 2020

© Uitgeverij EW 2020

Redactie en register: José Bernard

Omslag: Peter ter Mors

Boekverzorging: jooZt Mattheij

Druk: Wilco, Amersfoort

Uitgeverij EW, Postbus 11, 1110 AA Diemen

Bestellen: shop.elsevierweekblad.nl

ISBN: 9789463480710

NUR: 686

Elsevier is een geregistreerd merk van Elsevier B.V. en wordt gebruikt onder licentie.

INHOUD

Voorwoord 9

- 1945: Piet Lieftinck 12
- 1946: Truus Smulders-Beliën 14
- 1947: Eduard Meijers 16
- 1948: Fanny Blankers-Koen 18
- 1949: De Indiëganger 20
- 1950: Marinus den Ouden 22
- 1951: Jeanne Roos 24
- 1952: Herman Wehkamp 26
- 1953: Johan van Veen 28
- 1954: Het kaasmeisje 30
- 1955: De emigrant 32
- 1956: Marga Klompé 34
- 1957: Willem Drees 36
- 1958: Hub van Doorne 38
- 1959: Boer Boon 40
- 1960: Loe de Jong 42
- 1961: Huig Maaskant 44
- 1962: Mies Bouwman 46
- 1963: Max Goote 48
- 1964: Anton Geesink 50
- 1965: Joop den Uyl 52

- 1966: Prins Claus 54
1967: Joke Smit 56
1968: Toon Hermans 58
1969: Jan Tinbergen 60
1970: Piet de Jong 62
1971: Godfried Bomans 64
1972: Sicco Mansholt 66
1973: Monique van de Ven 68
1974: Johan Cruijff 70
1975: Hans Braam 72
1976: Prins Bernhard 74
1977: Willem Frederik Hermans 76
1978: Bram en Freek 78
1979: Joseph Luns 80
1980: Koningin Juliana 82
1981: Wouter Buikhuisen 84
1982: Chris van Veen 86
1983: Freddy Heineken 88
1984: Ruud Lubbers 90
1985: Wubbo Ockels 92
1986: De Nieuwe Nederlander 94
1987: Sylvia Tóth 96
1988: Marco van Basten 98
1989: Neelie Smit-Kroes 100
1990: Jan Timmer 102
1991: Frits Bolkestein 104
1992: Hella S. Haasse 106
1993: Rop Gonggrijp 108
1994: Hans van Mierlo 110
1995: Thom Karremans 112
1996: Richard Krajicek 114
1997: Meindert Tjoelker 116
1998: Koot & Bie 118

1999: Martin Veltman & Gerard 't Hooft 120

2000: Nina Brink 122

2001: Els Borst 124

2002: Pim Fortuyn 126

2003: Jan Peter Balkenende 128

2004: Ayaan Hirsi Ali 130

2005: Rijkman Groenink 142

2006: De militair in Uruzgan 155

2007: Joop van den Ende 172

2008: Wouter Bos 186

2009: Linda de Mol 200

2010: De politicus 212

2011: Mark Rutte 223

2012: Beatrix 228

2013: Wim Pijbes 232

2014: Ahmed Aboutaleb 243

2015: Dafne Schippers 263

2016: Marcel Levi 273

2017: Boyan Slat 286

2018: De burgemeester 298

2019: Derk Wiersum 311

Verantwoording 323

Personenregister 333

VOORWOORD

Sinds 2004 kiest de redactie van *Elsevier Weekblad* elk jaar in december een ‘Nederlander van het Jaar’. Dat is een man of vrouw die – in positieve of negatieve zin – zijn of haar stempel op het afgelopen jaar heeft gedrukt, dat jaar een bijzondere prestatie heeft verricht, of dat jaar symboliseert. Het is nadrukkelijk geen eerbetoon, want de persoon in kwestie kan dat jaar ook negatief in het nieuws zijn geweest.

9

Over deze Nederlander van het Jaar verschijnt half december een artikel in *Elsevier Weekblad*. Meestal in het nummer dat voorafgaat aan het extra dikke Kerstnummer. Sommige media geven aandacht aan de keuze van de Nederlander van het Jaar en als ze beschikbaar zijn, verschijnen de Nederlanders van het Jaar in een van de talkshows op televisie, zoals Wouter Bos in 2008 bij *Pauw & Witteman* en Wim Pijbes in 2013 bij *De Wereld Draait Door*.

In 2015, toen het weekblad zijn zeventigste verjaardag vierde, is ook voor de 59 jaren die aan de eerste verkiezing in 2004 voorafgingen (1945 tot en met 2003) een Nederlander van het Jaar gekozen. Zo zijn er inmiddels 75 Nederlanders van het Jaar, 59 van voor 2004 en 16 vanaf 2004. Dat zijn overigens niet altijd personen van vlees en bloed. Zo werd in 1949 gekozen voor ‘de Indiëganger’, in 1954 voor ‘het kaasmeisje’, in 1955 voor ‘de emigrant’ en in 1986 voor ‘de Nieuwe Neder-

lander'. In 2006 werd 'de militair in Uruzgan' Nederlander van het Jaar, in 2010 'de politicus' en in 2018 'de (bedreigde) burgemeester'.

10 Bij de introductie van de verkiezing van de Nederlander van het Jaar heeft de redactie zich laten inspireren door het Amerikaanse weekblad *TIME*, dat sinds 1927 een *Person of the Year* aanwijst (voor 1999 heette die nog *Man of the Year of Woman of the Year*). Maar anders dan *TIME*, dat veel Engeltalige lezers heeft buiten de Verenigde Staten en daarom ook niet-Amerikanen verkiest (alleen tot op heden nog nooit een Nederlander), beperkt *Elsevier Weekblad* zich bij zijn verkiezing van Nederlander van het Jaar tot inwoners van het land waar het tijdschrift verschijnt.

In deze bundel zijn alle artikelen over de verkozen 75 Nederlanders van het Jaar verzameld. Samen geven de portretten een beeld van 75 jaar vaderlandse geschiedenis. De lengte van de geschreven portretten varieert, want de 59 'inhaal-Nederlanders van het Jaar' zijn wat korter dan de zestien reguliere Nederlanders van het Jaar. De stukken verschijnen in deze bundel zoals ze in het weekblad zijn gepubliceerd, al zijn omissies vanzelfsprekend hersteld.

De bundel verschijnt ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan van *Elsevier Weekblad*, waarvan het eerste nummer is gedateerd op 27 oktober 1945.

Amsterdam, 1 februari 2020

Arendo Joustra,
hoofdredacteur *Elsevier Weekblad*

75x NEDERLANDER VAN HET JAAR

1945

Piet Lieftinck

DE MAN VAN HET TIENTJE

12 De economie lag in puin, op 19 september 1945. De Nederlandse staatsschuld was net na de Tweede Wereldoorlog zes keer zo hoog als ervoor, de wereldhandel was bekoeld, de meeste fabrieken lagen stil, en doordat de Duitsers tijdens de oorlog massaal geld hadden gedrukt, lag een explosieve inflatie op de loer.

Dat bracht minister van Financiën Piet Lieftinck (1902-1989) in een lastig parket. Het kabinet waarvan de hoogleraar economie deel uitmaakte, het kabinet-Schermerhorn/Drees, had vooral tot taak de economie aan te slingeren. Ongebreidelde inflatie was het laatste wat Lieftinck kon gebruiken. Zijn oplossing? Alle oude guldens, vaak op minder vrome wijze verdiend in de oorlog, omwisselen voor nieuwe.

In juli was daarom al besloten biljetten van 100 gulden om te wisselen. Eind september zou het de beurt zijn aan de rest van het geld. Die avond nam Lieftinck (CHU) plaats voor microfoon en camera, en legde voor het bioscoopjournaal de noodzaak uit van de geldwissel, en hoe die zich diende te voltrekken. Hij raadde burgers met klem aan zo veel mogelijk geld op de bank te zetten, en slechts een kleine hoeveelheid oude guldens achter de hand te houden. Die konden zij tussen 19 en 25 september omwisselen bij distributiekantoren voor maximaal 10 nieuwe guldens, per gezinslid.

De oude guldens zouden een dag later, 26 september, hun geldigheid verliezen. Bovendien zouden alle bank- en giro-rekeningen worden bevroren. Een week later, op woensdag 3 oktober, kon weer geld worden opgenomen. Niet alles, want de overheid zou, ten behoeve van de wederopbouw, een deel van het spaargeld confisqueren. In de tussenliggende week zou iedereen moeten rondkomen van het 'tientje van Lief-tinck'.

1946

Truus Smulders-Beliën

EERSTE VROUWELIJKE BURGEMEESTER

14 Minister van Binnenlandse Zaken Louis Beel aarzelde in 1946: moest hij de eerste vrouw als burgemeester benoemen? Voor hem stond de weduwe van Jan Smulders, die burgemeester was geweest in de Noord-Brabantse gemeente Oost-, West- en Middelbeers en was omgekomen in Duitsland. Truus Smulders-Beliën (1902-1966) had met haar man altijd midden in de samenleving gestaan en gesolliciteerd op de vacature. Beel stemde in.

Hoewel ‘eerste vrouw’ had de ambitie van de oud-onderwijzeres Smulders niets met feminisme te maken. Ze vond zelfs dat een vrouw beter bij haar huishouden kon blijven, zij had nu eenmaal te zorgen voor haar gezin met vier jonge kinderen.

Haar doel was de burgemeesterspost bezet te houden voor haar toen nog twaalfjarige oudste zoon. De burgemeester had contact met iedere burger. Zelf zei ze: ‘Ik kan iedereen troosten, want altijd zegt een getroffene later: “Wat mevrouw heeft moeten meemaken, is nog veel erger.”’

Haar betrokkenheid ging ver. Ze ging met een burger tot de hoogste instantie als die problemen had. Haar hoogtepunt zou zijn in 1949, toen de pas ingehuldigde koningin Juliana de koffietafel in de Beerzen nuttigde. In 1966 zou Smulders namens alle burgemeesters prinses Beatrix en prins Claus bij hun ver-